

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Грунтозахисне землеробство

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Агрономія

Спеціальність Н1 Агрономія

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та
ветеринарна медицина

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від “23” вересня 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Ґрунтозахисне землеробство
Викладач	Турак Олег Юрійович
Контактний телефон	(0342)59-61-72
E-mail викладача	oleg.turak@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Курс / семестр	3/5
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очно або дистанційно – через е-мейл та месенджер – щоденно у робочі години

2. Опис дисципліни

Курс «Ґрунтозахисне землеробство» є вибірковою дисципліною для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Агрономія». Екстенсивний розвиток землеробства в Україні спричинив дисбаланс у структурі сільськогосподарських угідь, що порушило екологічно допустиму рівновагу та активізувало ерозійні процеси. Наукові й практичні дослідження доводять, що зберегти родючість орних земель можливо лише за умов впровадження ґрунтозахисної системи землеробства.

Дана дисципліна є логічним продовженням і поглибленням таких курсів, як «Землеробство», «Ґрунтознавство» тощо. Вона інтегрує агрономічні та технічні знання, охоплюючи методи раціонального використання земельних ресурсів та їх захисту від ерозії і деградації.

Мета та цілі курсу:

Метою вивчення курсу є формування комплексного розуміння методів і заходів ґрунтозахисного використання схилкових земель, їх збереження від деградації та руйнування, а також вивчення способів усунення негативних чинників, що впливають на кількість і якість сільськогосподарської продукції. Знання, набуті в рамках дисципліни «Ґрунтозахисне землеробство», можуть стати основою для перспективних розробок, спрямованих на раціональне використання ґрунтового покриву схилкових територій, підвищення їх родючості та покращення урожайності сільськогосподарських культур.

Компетентності:

Інтегральна: Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою, як усно так і письмово.

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність застосовувати знання в практичній ситуації.

- ЗК8. Навички здійснення безпечної діяльності.
- ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК10. Здатність працювати в команді.
- ЗК11. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- СК9. Здатність управляти комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у конкретних виробничих умовах.

Програмні результати навчання:

- ПРН4. Порівнювати та оцінювати сучасні науково-технічні досягнення у галузі агрономії.
- ПРН5. Проводити літературний пошук українською та іноземною мовами та аналізувати отриману інформацію.
- ПРН6. Демонструвати знання і розуміння фундаментальних дисциплін в обсязі, необхідному для володіння відповідними навичками в галузі агрономії.
- ПРН9. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності агроценозів із збереженням природного різноманіття.
- ПРН10. Аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі агрономії.
- ПРН11. Ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов.
- ПРН16. Організовувати результативні і безпечні умови роботи.

3. Організація навчальної дисципліни			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття	Загальна кількість		
Лекції	16		
Практичні заняття	14		
Самостійна робота	60		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс/рік навчання	Норматив на/вибіркова
5	Н1 Агрономія	3	Вибіркова
Тематика навчальної дисципліни			
№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Основи ґрунтозахисного землеробства	Знати поняття і значення ґрунтозахисного землеробства; вплив екстенсивного землеробства на стан ґрунтів. Принципи та основні завдання ґрунтозахисних	Тестування за темою. Виконання самостійної

		заходів.	роботи.
2.	Сучасні системи землеробства. Перехід до ґрунтозахисних зональних систем землеробства.	Знати сучасні системи землеробства. Перехід до ґрунтозахисних зональних систем землеробства.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
3.	Формування ландшафтно-екологічних систем землеробства.	Знати формування ландшафтно-екологічних систем землеробства	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
4.	Система ґрунтозахисного землеробства	Знати принципи побудови ґрунтозахисної системи. Комплексні агротехнічні заходи для збереження ґрунтів. Роль органічних і мінеральних добрив у системі ґрунтозахисту.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
5.	Технічні засоби для ґрунтозахисного землеробства	Знати техніку для збереження ґрунтів від ерозії (фрези, культиватори, борони тощо). Інноваційні технології в ґрунтозахисному землеробстві.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
6.	Ґрунтозахисні системи для схилів земель	Знати специфіку використання схилів земель. Технології для покращення структури ґрунтів на схилах. Природні й штучні покриви для захисту схилів від ерозії.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
7.	Вплив ґрунтозахисних заходів на	Знати методи збереження родючості ґрунтів. Вплив ґрунтозахисних заходів на зростання і розвиток сільськогосподарських культур. Інтеграція ґрунтозахисних практик з іншими	Тестування за темою. Виконання практичних

	родючість ґрунтів	сільськогосподарськими системами.	х робіт. Виконання самостійно і роботи.
8.	Економічна ефективність ґрунтозахисного землеробства	Оцінка витрат і вигод від впровадження ґрунтозахисних заходів. Вплив ґрунтозахисну на підвищення урожайності та зменшення витрат на відновлення ґрунтів.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійно і роботи.
9.	Дослідження і практичне застосування ґрунтозахисних заходів	Приклади успішних практик ґрунтозахисного землеробства. Практичні методи та інструменти для моніторингу стану ґрунтів. Аналіз результатів наукових досліджень у галузі ґрунтозахисну.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійно і роботи.
10.	Перспективи розвитку ґрунтозахисного землеробства	Технологічні інновації в галузі. Стратегії сталого розвитку ґрунтозахисного землеробства на національному та міжнародному рівнях.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійно і роботи.
11.	Особливості впровадження ґрунтозахисних систем землеробства в сучасних умовах в межах Івано-Франківської області	Перспективи застосування сучасних технологій для ґрунтозахисну в умовах Івано-Франківської області. Роль інновацій у розвитку ґрунтозахисного землеробства. Стратегії сталого розвитку та інтеграція екологічно чистих практик у сільське господарство області.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.

4. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінка знань здобувачів освіти здійснюється за 100 бальною шкалою. 50 балів ЗО отримує під час проведення практичних занять; 50 балів здобувач освіти отримує за складання заліку.
Вимоги до письмових робіт	Підсумкові письмові роботи виконуються у формі контрольної роботи. Контрольні роботи складаються з 5 завдань кожне з завдань оцінюється максимально 10 балами.
Практичні заняття	При оцінюванні практичних занять враховується: рівень теоретичної підготовки та виконання завдань для СРС,

	розуміння мети та завдання роботи, самостійність та акуратність виконання і оформлення роботи, якість отриманих результатів, заповнення таблиць, виконання малюнків тощо, логічність та грамотність зроблених висновків.
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок, які отримав ЗО. Здобувач освіти допускається до заліку за умови виконання усіх запланованих видів робіт та отримання 25 і більше балів (максимально – 50).
Підсумковий контроль	Форма контролю -залік.

5. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Політика дисципліни передбачає дотримання правил поведінки ЗО і викладачів, передбачених Кодексом честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.
Відвідування занять	ЗО зобов'язані відвідувати усі заняття (лекції та практичні), незалежно у якій формі вони проводяться (аудиторно, дистанційно, індивідуальний графік навчання). Систематичні пропуски занять, без поважних на те причин, є підставою для недопущення до складання семестрового контролю. Пропуски занять за поважних причин, підтверджених документально, відпрацьовуються. У будь-якому випадку. ЗО зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх передбачених видів робіт.

8.Рекомендована література

- 1.Фурман В.М., Люсак А.В., Олійник О.В. Грунтозахисна контурно-меліоративна система землеробства: Навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2016. 215 с.
- 2.Фурман В.М., Троцюк В.С., Ковальчук Н.С. Землеробство: Навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2015. 368 с.
- 3.Шикула М.К., Гнатенко О.Ф. Охорона ґрунтів: Підручник 2-е вид., випр. К.: Т-во «Знання», КОО, 2004. 398 с.
- 4.Чернявський О.А. Ґрунтозахисне землеробство / Чернявський О.А. Чернівці: Прут. 1994.
- 5.Методичні рекомендації по моделюванню ґрунтозахисних систем землеробства. Київ: УААН. 1992.
6. Моргун Ф.Т., Шикула Н.К., Тараріко А.Г. Ґрунтозахисне землеробство. К.: Урожай, 1988. 256 с.
- 7.Нормативи ґрунтозахисних контурно – меліоративних систем землеробства / [Татаріко О. Г., Лапа М. А., Тараріко Ю. О. та ін] К., 1998. 158 с.
- 8.Тараріко О. Г. Ґрунтозахисна контурно – меліоративна система землеробства / Тараріко О. Г., Вергунов В. В. Київ, 1999.
- 9.Тараріко О.Г. Основні фактори сталого розвитку агроекологічних систем і сільськогосподарських ландшафтів // Проблеми сталого розвитку України. Київ. 1998. С.248-254.

10. Тараріко О.Г., Лапа М.А., Тараріко Ю.О. та ін.. Нормативи ґрунтозахисних контурно-меліоративних систем землеробства. К., 1998. 158с.
11. Швєбс Г.І. Контурно-меліоративна організація землеробства та охорона навколишнього середовища // Землеробство. №12. 1985. С. 28-30.
12. Шидула Н.К. Ґрунтозахисна система землеробства: Справочник. Харків.: 200 с.
13. Веремєєнко С.І., Трушева С.С. Раціональне використання і охорона земельних ресурсів . Навчальний посібник. Видавничий центр НУВГП, Рівне, 2008.
14. Охорона та раціональне використання природних ресурсів і рекультивація земель : навч. посібник / П. П. Надточій [та ін.] ; заг. ред. П. П. Надточій, Т. М. Мислива. - Житомир : Державний агроєкологічний ун-т, 2007.